

ISBN: 978-625-7303-29-3

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

ketebe.com

Ketebe Yayınları: 420

Yeryüzü Şiirleri

Yayın Yönetmeni

Furkan Çalışkan

Dizi Editörü

Aykut Ertuğrul

Editör

Elyesa Koytak

Düzeltili

Gülşen Funda

Kadir Daniş

Kapak

Harun Tan

Mizanpaj

Nilgün Sönmez

1. BASKI

Şubat 2021

İstanbul

Ketebe Yayınları

Sertifika No. 49619

Maltepe Mahallesi Fetih

Caddesi No: 6 Dk: 2

Topkapı 34010 İstanbul

Tel: 212.612 29 30

e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt

Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.

Cihangir Mah. Güvercin Cad.

No: 3/1 Baha İş Merkezi A Blok

Kat: 2 34310 Haramidere -

Avcılar / İstanbul Sertifika No: 44452

Tel: 212.412 17 00

© **Kitabın orijinal adı: Lustra**

Eserin Türkiye hakkı AnatoliaLit Telif Ajansı aracılığıyla Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.'ye aittir. İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Lustra

EZRA POUND

TÜRKÇESİ
ELYESA KOYTAK

KETEBE

Ezra Pound

Ezra Loomis Pound. Amerika'nın kuzeybatısındaki Idaho eyaletinin Hailey kasabasında, Homer ve Isabel Pound'un tek oğlu olarak 30 Ekim 1885'te doğdu. Pennsylvania Üniversitesi'nde okudu, Grekçe ve Latince eğitimi aldı, Provençal şiirleri üzerine çalışmak için Avrupa'ya gitti. İlk şiir kitabı *A Lume Spento*'yu kendi imkanlarıyla Venedik'te 150 adet bastı. 1909'da Londra'ya yerleşti, rüştünü ispat eden kitapları *Exultations, Personae, Canzoni, Ripostes* ve ilk eleştiri kitabı *The Spirit of Romance* yayımlandı. 1914'te Dorothy Shakespear ile evlendi, T. S. Eliot'la tanışıp şiirlerinin edisyonunu yaptı, yazılarıyla İmajizm ve Vortisizm tartışmalarını başlattı. 1915'ten 1920'ye *Cathay, Lustra, Homage to Sextus Propertius* ve *Hugh Selwyn Mauberley* gibi etkili kitaplarını yayınladı. Bu yıllarda Londra ve Paris'te edebiyatın yanı sıra resim ve müzik çevrelerinde birçok sanatçıyla tanıştı. 1917'de ilk üç parçasını yayımladığı *Kantolar*'ı yazmaya başladı; 1968'e dek yazmaya devam ettiği bu epik şiir, 116 parça, 800 sayfa ve 23 bin mısrayı bulacaktı. 1924'te İtalya'nın Rapallo şehrine taşındı. 1925'te Olga Rudge'dan Maria adında bir kızı, bir yıl sonra eşi Dorothy'den Omar adında bir oğlu oldu. Opera ve tiyatro çalışmaları sahnelendi, radyolarda yayımlandı. 1930'larda siyasi ve edebi görüşlerini içeren *Make it New, Guide to Kulchur, ABC of Reading, ABC of Economics, Social Credit: An Impact* gibi kitaplarını yayımladı. Gazete yazıları ve radyo konuşmalarıyla savaşta Amerika'ya karşı Mussolini'nin İtalya'sını destekledi. Savaş bitince Amerikan ordusu tarafından önce Piza'daki Amerikan Askeri Disiplin Merkezi'ne, akabinde St. Elizabeth Akıl Hastanesi'ne kapatıldı. Bu süreçte *Kantolar*'ı yazmaya devam etti. 1950'li yıllarda Amerikan edebiyat çevrelerinde kendisine yönelik ilgi canlandı, birçok yazarla mektuplaştı ve eserleri tekrar yayımlandı. 1958'de, kendisini seven şiir ve yazarların yürüttüğü kampanyanın da etkisiyle vatana ihanet suçlaması düştü ve hastaneden çıktı. 1 Kasım 1972'de Venedik'te öldü.

Elyesa Koytak

1989 İstanbul. Galatasaray Lisesi ve Galatasaray Üniversitesi Sosyoloji Bölümü mezunu. İstanbul Bilgi Üniversitesinde araştırma görevlisi olarak çalıştı, Boğaziçi Üniversitesinde "Deneyimin Dili: İkinci Yeni Şiirinin Toplumsal Analizi" başlıklı yüksek lisans tezini savundu. 2015-2019 arasında *Fayrap*'ın editörlüğünü yürüttü, 2017'den bu yana İstanbul Medeniyet Üniversitesi Sosyoloji Bölümünde çalışıyor. İki şiir kitabı (*Hicretsizlik*, 2015, Avangard y.; *Bütün Nehirler Bizimdir*, 2020, Ketebe y.) ve bir eleştiri-teori kitabı var (*Anlamın Kıyameti: Modern Türk Şiiri Üzerine Denemeler*, 2017, Avangard y.). Sağlık ve hukuk meslekleri, futbol ve edebiyat sosyolojisi alanlarında çalışıyor. Evli, bir oğlu, bir kızı var.

İÇİNDEKİLER

Editörün Takdimi	7
Atışma	17
Tavan Arası	18
Bahçe	19
Ortus	20
Selamlama	22
İkinci Selamlama	23
Vazife	28
Anlaşma	32
Bir Metro Durağında	33
Nisan	34
Hanımfendi	35
Kalanlar	36
Millwin Ailesi	38
Alba	40
Banyo Küveti	41
Arides	42

Karşılaşma	43
Simulacra	44
Coitus	45
Liu Ch'e	46
Devletli Efendisi İçin Yelpaze	47
Ts'ai Chi'h	48
Kitabeler	49
"İone, Öldü Geçen Sene"	50
Papirüs	51
Atthis	52
Provincia Deserta	53
D'Orléans İmgesi	60
Bahar	61
Yaklaşan Savaş: Akteon	62
Çingene	64
Satranç Oyunu	66
Eski Musiki	68
Ve Açlık Çıkarır Kurtları Ormandan	70
Balık ve Gölgesi	72
Göl Adası	74
Çayevi	76
Phyllidula	77
Tezgahtar Kız	78
Başkasının Karısı	79
Pagani's, 8 Kasım	80
T. E. H.'in Bir Konuşmasından	
Kısaltılmış Şiir	81
Açıklamalar	83

EDİTÖRÜN TAKDİMİ

Lustra bir anafor-kitaptır. Pound'un 1913-16 yılları arasında Londra'da yazdığı bu şiirler imgeyle siyaseti, lirizmle konuşmayı, nükteyle hicvi, trubadur şarkılarıyla kübizmi, farklı kültür ve tarihleri birbirine katar, karıştırır; ancak bu anafora tek bir renk veya katman hakim olmadığı gibi, okuyanı dibine çekip boğmak yerine kendi döngüsüne katılmaya davet eder. Bu girdap modern şiirin kurucu kaynaklarından biridir.

Kitap 1916'da yayımlandığında 31 yaşında olan Pound önceki kitaplarında, yüzyıllar öncesinin Yunanca, Latince, Provençal ve İtalyanca şiirlerinden İngilizce bir eda çıkarmaya çalışmış; takdir de görmüştür. *Lustra*'daki şiirler ise bu erken gayretlerin verimlerini elden bırakmadığı gibi modern İngiliz-Amerikan şiirini alt üst edecek yenilikçi hamlelerdir. Şairin bir grup şair, ressam ve heykeltıraş arkadaşıyla başlattığı İmajizm ve akabinde Vortisizm hareketinin özünü ve özetini *Lustra*'da buluruz.

Kitaptaki şiirleri belli gruplara ayırmak mümkündür. Atışma, Tavan Arası, Bahçe, İkinci Selamlama, Vazife, Kalanlar ve Ve Açlık Çıkarır Kurtları Ormandan; avangard şiirin günümüz toplumlarındaki yerine dair temel bir şahitlik sunar. Bu dışarak şiirlerde Pound, dönemin Londra'sının vasat edebiyatının

temsilcisi ve muhafızı olan editörlere, yayıncılara, ama aynı zamanda bu vasatın alıcısı olan sonradan görmelere karşı kendini konumlandırır. Şair, toplumda sözü geçenler karşısında müdanasız ve müstağnidir. Yitik sanatçıların ve kol kola girdiği dostlarının tarafındadır. Bu şiirlerde Pound, dünyaya bir karşılık verir.

İkinci grupsa Bir Metro Durağında, Nisan, Hanımefendi, Alba, Coitus, Bahar gibi ilk bakışta lirik ve pastoral unsurların olduğu, ancak alışılmış metafor veya benzeri söz sanatlarına başvurmak yerine imge kuran şiirlerden oluşur. Bunlara 1915'te yayımlanan *Cathay*'la yankı yapan Liu Ch'e, Devletli Efendisi İçin Yelpaze, Ts'ai Chi'h ve Kitabeler de eşlik eder. Bu şiirlerde bazen erotizm bazen hüznün ve kayıp hissi hakimdir.

Üçüncü grup şiirlerse başka insanlara dair nükteli ve kinayeli bir anlatımın görüldüğü şiirlerdir. Milwinn Ailesi, Arides, Karşılaşma, Phyllidula, Tezgahtar Kız, Başkasının Karısı, Pagani's 8 Kasım bu gruptadır.

Bütün kitabı kat eden gerçekse Pound'un sürekli olarak başka şairlerle diyalog halinde olması ve başka metinlerle irtibatlar kurmasıdır. Mesela Anlaşma, Pound'un kendinden önceki büyük Amerikan şairi Walt Whitman'la hesaplaşmasıdır. Eski Musiki, bir Ortaçağ ilahisinin parodisidir. Göl Adası, Pound'un uzun süre yakın olduğu, hatta üç kış aynı evde kaldığı Yeats'in bir şiirinin parodisidir.

Ancak Pound'un başka metinlerle kurduğu irtibatların baskın özelliği parodi veya nazire değil, bir yeniden-yazma işlemidir. Kah epigraf, kah şiirin başlığı, kah şiirdeki bir mısra, kah şiirdeki bir özel isim üzerinden bunu o kadar sık yapar ki konusu kendisi olan ve kendinden başlayan bir şiiri neredeyse yoktur. *Lustra*'nın bir anaför-kitap olması da bu anlamdadır: Trubadur edebiyatı, kadim Çin şiiri, Rönesans İtalyası, antik Yunan ve Roma şairleri ve mitolojisi, 19. yüzyıl edebiyatının anıtları ve elbette Pound'un çağdaşları bu anaförü oluşturur.

“Bütün çağlar çağdaştır.” diyor Pound, 1910 tarihli *The Spirit of Romance* kitabında. Bütün çağları kendinde toplayan; kendini bir girdabın kör noktası gibi kuran şairin kendisidir elbette. Pound, çağını yazarken şiirini başka çağlardan istihraç eder. Modern şiir bir palimpsesttir; Papirüs şiirinde bunu görürüz; bütün gelenekleri yeniden yazar, yeniden yazarak harekete geçirir. Pound’un bütün bir tarihi kateden epik şiiri *Kantolar*’ın ilk parçalarını *Lustra*’dan bir sene sonra yazmaya başlaması tesadüf değildir.

İmgeye, imajizme dönelim. Bütün bu, şiirden tarihi geçirme gayretinin ortasında imge yer alır. İmge bir şeyin ifadesi, teşbihi veya temsili değil, Pound’un tabiriyle “Belli bir andaki zihinsel ve duygusal bütünlüğün kendisidir.” Burada şiir analizi yapacak yerimiz yok ama imgenin ne olduğunu anlamada belki en sağlıklı yol, imajizmin ikonik şiiri olan *Bir Metro Durduğunda*’yı nasıl yazdığını 1914’te *The Fortnightly Review* dergisinde yayımlanan “Vorticism” makalesinden uzun da olsa bir alıntıyla Pound’un kendisinden okumak olacak:

“Üç yıl önce Paris’te Concorde Meydanı’nda metrodan çıkmıştım, gözüme güzel bir yüz çarptı, sonra bir tane daha ve bir tane daha, derken güzel bir çocuğun yüzü, sonra yine güzel bir kadın ve bütün gün bunların bana ne ifade ettiğini anlatabilecek kelimeler bulmaya çalıştım, ama o bir anlık his kadar hoş ya da buna yaraşır bir kelime bulamadım. O akşam Raynouard Sokağı’ndan geçip eve giderken hâlâ uğraşıyordum ve birdenbire ifadeyi buldum. Kelimeleri buldum demiyorum ama bir denklem ortaya çıktı... Sözlü değil, benek benek renkler halinde bir denklem. Belli bir örgüydü bu, eğer örgü derken içinde mükerrer bir şeyi kastediyorsanız örgü de denemezdi buna. Ama bu bana göre, rengin içindeki dilin bir kelimesi, bir başlangıçtı. Renklerin müzikteki tonlara benzediği hakkındaki çocuk masallarına aşina olmadığımı kastetmiyorum. Böyle bir benzetme aslında saçmadır. Notaları sürekli olarak belli renklere tekabül ettirmeye çabalamak sembolleri dar